

Obrobneža v središču

MATEJ BOGATAJ

Tom Stoppard: Rozenkrantz in Gildenstern sta mrtva
režija **Jure Novak**
E. P. I center in MGL
premiera 17. decembra na Mali sceni

gledališka predstava

Stoppardova naslovna junaka sta seveda stranska lika iz Hamleta, njegova vrstnika, ki ga peljeta na angleški dvor pogubi naproti. Pri tem ju premeteni melanholik pretenta in postaneta žrtvi lastne spletke. V Stoppardovi igri se znajdeti v svojem naravnem, torej gledališkem okolju, kot dva beckettovska spraševalca z nejasnim ontološkim statusom. Poleg tega, da si krajšata čas z izštevančkami, pa sta, z Igralcem na čelu, povabljeni tudi v razkrinkavanje narave odrske iluzije, torej sveta gledališča, ki mu tudi sama pripadata. Igra o Rosu in Gilu iz šestdesetih je ena tistih, ki odpirajo vrata različnim oblikam medbesedilnosti, najprej so to prizori iz Hamleta, potem njun pirandellovski nejasni, kvazirealni ali kvazifiktivni status, pa tudi malo tistega godojevskega kratkočasenja in filozofaže je zraven, in ionescovskega zanimanja za banalnost navadne govornice.

Prevod podpisuje režiser Jure Novak, v njem so uporabljeni drobci iz Jesihovega prevoda Hamleta in občutek imamo, da je besedilo zelo funkcionalno, da se je izgubila tista jezikovna preciznost in visoka artikulacija, ki daje Stoppardovemu jeziku pridih estetske bravuroznosti in sofisticirane, rahlo hladne in pridušene duhovitosti. Režiser in dramaturginja Magda Lojk sta besedilo temeljito oklestila in izločila predvsem prizore s trupli, nekatere dele, ki so povezani s predhodno tragedijo, pa tudi poigravanje s tistim, kar se

osebam zdijo naključja: torej tisto razsežnost, v kateri se kaže instanca avtorja in so potem njegovi liki povsem zbegani nad lastno usodo, torej njegovo samovoljo. Namesto tega je poudarek na gledališkosti, Roz in Gil sta v začetnem prizoru, in sicer postavljena med publiko, tako da je še bolj poudarjen Igralec, ki s številnimi preobrazbami in tudi kot nekakšen pomožni, zasilni in ad hoc režiser postavlja in animira oba junaka. Igralca izpostavlja tudi scenografija: na horizontu praznega odra, predeljenega z nekaj provizoričnimi zavesami in dvema obešalnikoma z ofucanimi kostumi ob strani (kostumografinja je Mateja Benedetti), je njegova slika, scenograf je Damir Leventić, vendar pa potem ni izpostavljena njegova historionska razsežnost in predstava ni hvalnica poklicu.

Janez Starina ga namreč igra enkrat s poudarjeno maniro, drugič s smrtno resnobo, skoraj obupom, nobene silovitosti in bravuroznosti ni v njegovi igri, pa vemo, da jo zmore, in v tem pogledu je njegova igra demistifikacijska. Kot tudi konec predstave, pravzaprav eden od koncev, z izstopom iz vloge, ko postaneta Roz in Gil Puc (Matej) in Gruden (Gregor), sicer pa sta, kadar nista v kateri od vlog iz tragedije, prvi bolj mehak in skoraj zasanjan, njegov pogled se poskuša prebiti navznoter, drugi je prodornejši in proniclivejši, tudi ostrejši in superioren v njunem medsebojnem premisleku lastne gledališke kondicije in iskanja zadnjega horizonta gledališke realnosti v tej (skoraj) neskončni igri v igri.

Igra v celoti izzveni bolj kot postavljanje vprašanj in ne toliko kot dajanje odgovorov.

